

Na cestě k evropské integraci

Cvičení 7



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Před a během 2. sv. v.

- Belux – 1922, hospodářská unie Belgie a Lucemburska
- „Panevropa“ 1923: Rakušan Richard Coudenhove-Kalergi
 - Evropa bez Ruska a VB, USA přítel, ale i možný konkurent
 - „Cesty k Panevropě“:
 1. Propagace, výchova – konference a setkání
 2. Dohoda o volném svazku vč. smírčího soudu a gar. Paktu
 3. Jednotný hospodářský prostor, celní unie
 4. Panevropská ústava, završení integračního procesu

Před a během 2. sv. v.

- „sjednocením by každý národ Evropy byl chráněn před válkou, utlačováním i bídou“ (Veber, Dějiny sjednocené Evropy, s. 132)
- 1926 – kongres ve Vídni (přijeli Rusové, Britové i Američané)
- 1927 – (čestný) předseda Aristide Briand
- Nejde o žádný nereálný projekt:
 - 1925: Mezinárodní výbor pro Evropskou celní unii – odstranění bariér obchodu
 - 1926: Sdružení pro Evropskou hospodářskou unii, Mezinárodní ocelářský spolek



Snímek z Panevropského kongresu konaného roku 1934. Zdroj obrázku: *Ouverture à Vienne du congrès paneuropéen*. Vienne: Keystone, 1934. Noir et blanc.

Briandův koncept a Manifest z Ventotene

- Briandův koncept evropské federace 1929: snaha o federaci 3 velkých evropských ekonomik (DE, VB, FR), rozšíření zastaveno nástupem krize
- 1941: Manifesto di Ventotene – ve vězení napsali Altiero Spinelli a Ernesto Rossi – příčinou nesnází jsou národní státy neschopné najít společnou řeč, podmínkou pokroku zrušení národních států a vytvořit „stabilní mezinárodní stát“

Trumanova doktrína

- Harry S. Truman – prezident USA 12. dubna 1945 – 20. ledna 1953 za Demokratickou stranu
- Březen 1947. Podstata zadržování komunismu
- Vyhlášení ERP: rozdělování pomoci má OEEC (budoucí OECD)
- Bruselský pakt (1948 – tady není USA) a NATO (1949)
 - Euroatlantický mezinárodní vojenský pakt

Schumanův plán 5/1950

- ustavení organizace, která by spravovala francouzské a německé zdroje uhlí a oceli, vytvořila společný trh těchto produktů a prostřednictvím nadnárodních orgánů upravovala podmínky výroby a prodeje v těchto klíčových odvětvích (strach Francie z Německa)
- Evropské společenství uhlí a oceli (Montánní unie) – 1952

ESUO - instituce

- Vysoký úřad
- Společné shromáždění (pozdější Evropský parlament)
- Rada ministrů
- Soudní dvůr
- Poradní výbor (30 a 50 členů rovnoměrně zastoupení výrobci, pracovníci, spotřebitelé a obchodníci z odvětví)
- První předseda ESUO Jean Monnet, který je dnes spolu se Schumanem považován za zakladatele EU

Evropské obranné společenství (1952–1954)

- 1950 Plevelův plán: cíl mít pod kontrolou něm. vojsko, v jeho čele evropský ministr; vyzbrojení Němců, ale ne jejich státu
- Smlouva podepsána 1952. Projekt nenaplněn, 1954 fr. parlament odmítl smlouvu ratifikovat



Zdroj: Angelos (Sisyphos23), CC-BY-SA-3.0, 2011,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:European_Defence_Community.png [20. 2. 2019]

EHS a EURATOM

- Jaro 1956 Spaakův výbor vypracoval návrh Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom)
- Smlouvy o *Evropském hospodářském společenství* a *Evropském společenství pro atomovou energii* podepsány 25. března 1957 v Římě. Platné od 1/1958.

60. léta

- Společná zemědělská politika
- Charles de Gaulle (válečný hrdina a prezident Francie 1959–1969): bránění rozšiřování (blokuje VB) a snaha o mocenskou dominanci Francie
- Slučovací smlouva – 1965, platná 1967; sloučí ESUO, EHS a EURATOM do Evropských společenství
- 1968 – dokončení vzniku celní unie

70. A 80. léta

- 1973: rozšíření ES o Dánsko, Irsko, a Spojené království (první rozšíření)
- 1981: druhé rozšíření – Řecko přistupuje k ES
- 1985: Grónsko se rozhodlo opustit ES
- 1986: třetí rozšíření – Portugalsko a Španělsko přistupují k ES

Velkým kritikem evropské integrace byla M. Thatcherová, premiérka VB:
„Sjednocená Evropa je klasickým utopickým projektem, pomníkem marnivosti intelektuálů, programem, jehož nevyhnutelným údělem je krach.“
(viz THATCHEROVÁ, 2003) prostřednictvím (ČT24, 2013)

Jednotný evropský akt (1986), platný 1987

- Odstranění překážek obchodu, aby mohl být volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu
- Posílení role Evropského parlamentu a principu kvalifikované většiny, rozšířit pravomoci ES
- Rada může přijímat rozhodnutí kvalifikovanou většinou, a ne jednomyslně v některých oblastech
- Evropská rada: oficiální forma vrcholným setkáním hlav států či vlád

1990s'

- 1990 sjednocení Německa
- Maastrichtská smlouva: EU, stojí na 3 pilířích:
 1. Evropská společenství
 2. Společná zahraniční a bezpečnostní politika
 3. Spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí
- 1995: čtvrté rozšíření – Rakousko, Finsko a Švédsko

Přelom milénia

- 1999 zavedení společné měny Eura
- Amsterdamská smlouva 1997, platná 1999
- Niceská smlouva 2001, platná 2003
 - institucionálně připravit Evropskou unii na „východní“ rozšíření a zabezpečit fungování EU do budoucna.
- 2004: páté rozšíření – zatím největší rozšíření – Česko, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko



Český prezident Václav Klaus a premiér Vladimír Špidla podepisují 16.dubna 2003 na summitu v Athénách přístupovou smlouvu České republiky k Evropské unii. Foto: Rada EU in: Euroskop.cz

<https://www.euroskop.cz/8890/sekce/2000-2005/> [15. 2. 2019]

Dnešní období

- Lisabonská smlouva 2007, platí 2009: Základem text euroústavy, vyjmuty články o symbolech EU a další sporné body - např. funkce ministra zahraničních věcí Unie (změna názvu na Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnosti politiku), označení zákon a rámcový zákon byly vypuštěny aj. Velká část obsahu euroústavy, jako např. právní subjektivita EU, posílení Evropského parlamentu, rozšíření rozhodování kvalifikovanou většinou v Radě, vytvoření úřadu předsedy Evropské rady atd. zůstala zachován
- 2007 – šesté rozšíření – Bulharsko a Rumunsko přistupují k EU
- 2013 – sedmé rozšíření – Chorvatsko přistupuje k EU

K Lisabonské smlouvě blíže viz: Euroskop.cz
<https://www.euroskop.cz/9024/20484/clanek/2006-2015/> [21. 2. 2019]

Použité zdroje a další literatura

- <https://www.euroskop.cz/9024/sekce/2006-2015/> [vid. 21. 2. 2019]
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0027> [vid. 20. 2. 2019]
- VEBER, Václav. Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti. Praha 2009.
- THATCHEROVÁ, Margaret. Umění vládnout: strategie pro svět v pohybu. Prostor 2003.
- https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/jean_monnet_cs.pdf [vid. 15. 2. 2019]
- ČT24. Zemřela Margaret Thatcherová, dáma s železnou pověstí. 2013. <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1106432-zemrela-margaret-thatcherova-dama-s-zeleznou-povesti> [vid. 15. 2. 2019]

Dekolonizace – příklad Alžírsko

Cvičení 8



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Před bojem za nezávislost

- Za 2 sv. v. pod Vichystickým režimem, ale alžírští nacionalisté se na moci nepodílejí a marně se snaží o prosazení reforem
- 1942 obsazení spojenci: de Gaulle představuje plán reforem – odpor u kolonistů, nepodpora i u muslimů
- Generální guvernér severoafrických kolonií pod Vichy: Generál Maxime Weygand

Před bojem za nezávislost

- Květnové povstání 1945 potlačeno od 6 do 20 tisíc obětí
- Např. masakr u Sétifu – smrt 15 000 Alžířanů, „jen“ asi stovky osob evropského původu
- Reformy 1947
- 1948 – volby, kolonistické i alžírské strany – machinace proti alž. Nacionalistům
- Příprava na ozbrojený boj

Válka

- 1954 – zastřešující odbojová organizace Fronta národního osvobození (FLN); 1. 11. 1954 začíná válka, odmítání požadavků na nezávislost
- Francouzi se snaží o reformy, FLN útočí i na muslimy loajální k Francii (Masakr provedený partyzány v roce 1955 v El Halie)
- 1955 se alžírská otázka projednávala na půdě OSN – internacionalizace konfliktu
- Roste domácí opozice konfliktu (ve Fr.)

Válka

- 1956 – nezávislé Maroko a Tunisko (podpora pro FLN)
- Zformování ALN – Armády národního osvobození
- Obrovský nárůst terorismu Francouzi nezvládají, povoláno vojsko – mohutné zátahy proti povstalcům (bitva o Alžír)
- Francouzská armáda v bitvě o Alžír (1956 – 1957) praktikovala také mučení, tajné únosy a nelegální popravu

Válka

- 1957: snaha přerušit kontakty FLN/ALN přes tuniskou hranici = elektrifikovaný plot zvaný Moricova linie; úspěšné, ale obyvatelstvo není na straně Francouzů
- 1958: nepokoje z Francie také mezi alžírskými Francouzi
- Konec Francouzské 4. republiky, de Gaulle premiérem, potom prezidentem

Poslední fáze války

- De Gaulle: nevyřešíme to vojensky → Constantinský plán, nabídka amnestie FLN/ALN
- Velitel fr. Sil v Alžírsku Maurice Challe – izolovat FLN a zlikvidovat (velké ztráty FLN)
- Nepodařilo se zlikvidovat zahraniční odboj
- Situace neudržitelná, De Gaulle pro sebeurčení Alžířanů



Francouzská armáda v bitvě o příhraniční Souk Ahras, 1958; Zdroj: autor neznámý, 1958,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Souk_ahras_battle_1958.jpg

[20. 2. 2019]

Organizace tajné armády

- Reakce na de Gaullův projev ze strany alž. Francouzů – týden barikád
- 1961: Organizace tajné armády (OAS)
 - Pierre Lagailarde, André Zeller, Edmond Jouhaud, Raoul Salan, Maurice Challe
 - Nechceme samostatné Alžírsko
- Povstání OAS nebyl úspěšný
- 1962 Alžírsko nezávislým státem



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

